

Tot i que encara és de nit...

JA ÉS MATINADA!

Balanç després d'una dècada

JOSÉ MARÍA VIGIL

Panamà

Una dècada ja és distància suficient per permetre's aventurar un judici o una visió de conjunt sobre el temps transcorregut. En començar el nou segle, quin balanç operatiu podem fer de la passada dècada?

A) UNS POCS LLUMS COMENCEN A CLAREJAR:

· **No hi ha tal «final de la història».** Tot just proclamat, arribà al seu propi final. Ni Fukuyama hi creu, jutjant pels seus últims escrits. No s'ha de gastar la mínima energia a discutir sobre això. Potser va ser una humorada, o almenys va ser un «humor involuntari». Avui ja seria un ridícul evident insistir-hi.

Vam fer bé de no doblegar-nos a semblant heretgia sociohistòrica. Malgrat tot el que tots ens deien, érem en el cert quan no volíem acceptar aquesta proclamació bombejada del final de la història. Teníem dins una font de veritat, «al nostre propi pou», que ens feia estar segurs de la falsedat d'una proclamació semblant, «com si estiguéssim veient l'invisible». No ens en penedim.

· **El projecte popular no va fracassar: va ser sufocat.** El temps ha diluït les màscares i ha sedimentat les evidències. Només els que encara estan deprimits malaltissament es continuen autoculpant, creient que va ser equivocacat o prometeic l'intent de construir l'alliberament de la Nostra Amèrica, o que tal intent «va fracassar» per la seva pròpia invalidesa. Com si potser s'hagués esfondrat com un castell de cartes, sense que ningú el toqués. Com si no hagués hagut de suportar 30 anys de «terrorisme d'Estat exercit pels exèrcits nacionals» –que van trair d'aquesta manera els seus pobles, instrumentalitzats per les elits. Com si no haguessin estat 30 anys de persecució de l'imperi i de la seva CIA contra els millors líders dels nostres pobles, els millors esperits militants, les desenes de milers de morts i de desapareguts, els poblets arrasat, el genocidi establert...

No creiem en el «déu de la guerra», el déu que veneren els que creuen que qui guanya la guerra és el que tenia raó. La raó de la força va atropellar la força de la raó, i avui estem reconciliant-nos amb aquesta estimada força de la raó que sempre ens va inspirar.

Aixequin el cap i l'autoestima els deprimits: orgullosament ens considerem «soldats derrotats d'una Causa invencible».

· **El que ens movia era la Utopia, i la Utopia segueix viva.** Perquè no lluitàvem per un model de socialisme. La nostra Causa era més profunda i anava més enllà de les mediacions concretes, totes fal·libles. El que ha pogut fracassar ha estat un model bolxevic de socialisme (honestament, no poden donar-se per fracassats altres models als quals en comptes de donar-los espai suficient per ser experimentats, van ser irracionalment bloquejats). Nosaltres no apostàvem per les mediacions, per aquests models, sinó per la Causa: la Utopia. I la Utopia no pot ser eradicada, ni tan sols sufocada. Si se l'aixafa aquí rebrotarà allà, perquè constitueix la naturalesa humana i va amb nosaltres, en el nostre mateix ésser humans. És viva, nosaltres en som testimonis!

· **Hi ha tot un conjunt de visions ferides de mort...** En un grau de curvatura que per la seva amplitud ens és difícil percebre en el *micro*, el món ha canviat sota els nostres peus més profundament del que a primera vista sembla. No només el marxisme soviètic, sinó moltes altres visions i cosmovisions –filosòfiques, econòmiques, culturals i fins i tot religioses... estan ferides de mort i seran descartades. Seguiran encara un temps, apagant-se lentament, perquè la inèrcia històrica és gran, tot i que el futur ja va canviar de llar. És important descobrir el seu rastre i passar-se al futur, optar pel nou i «deixar que els morts enterrin els seus morts».

· **Una cosa nova està naixent.** La paralització està cedint. Encara que sembli que no, «això es mou». Les forces estan rebrotant i s'estan recomponent. Estem despertant. Torna l'esquerra, per més que la declaressin eradicada. Curiosament, començant pel nord: Seattle, Washington... són signes clars, però només puntes de l'iceberg. I els mateixos enemics de l'esquerra ho reconeixen. «Borden, Sancho? Doncs, cavalquem» podem dir, utòpicament, amb el Quijote.

Aquesta recomposició està començant pel nord (ells no han hagut de sofrir la «depressió» d'una veritable «postguerra» que nosaltres hem experimentat en la major part dels nostres països). Però el Tercer Món s'animarà de seguida (aquesta tornada de l'esquerra serà un notable estimul) i s'unirà al procés ara mundial d'una «altra globalització».

I per a operativitzar aquestes noves certeses reconfortants, podem preguntar-nos:

B) QUÈ HI PODEM FER?

- **Aprendre i ensenyar la lliçó.** No oblidar. Recuperar i mantenir la memòria històrica. Aprofundir en el seu sentit. Entendre el que realment va passar. No autoculpabilitzar-nos pel que va ser ben fet. No interpretar com un autofracàs de la utopia el que va ser simplement el seu assassinat violent. No confondre els fets bruts amb la Veritat. No creure que la força de la raó va deixar d'assistir-nos perquè fóssim aixafats per la raó de la força.

Jutjar el que va quedar impune, condemnar les dictadures, desqualificar per sempre els crims per «obediència deguda», gravar per sempre en el mur d'afusellament de la història els noms dels dictadors, dels colpistes i dels genocides. Que quedi clar en la consciència de la humanitat que ja «mai Més» podrà repetir-se allò impunement. I enorgullir-nos dels nostres màrtirs, avergonyint-nos de tot pensament *light*, sense passió.

- **El «glocal».** Ha aparegut aquesta nova «localitat»: la global, perquè ara el global s'ha fet també local. És a dir, el global està avui al nostre abast com un lloc (local) més en el qual exercir el nostre compromís. S'ha de deixar de pensar el global com abstracte i eteri o com enterament oposat al local. L'actuació en el macro i en l'estructural, la provocació d'un govern mundial, la reforma de l'ONU, la constitució de la Cort Penal Internacional, la mundialització del dret, la denúncia del FMI, BM, AMI... són «locals globals» capaços de realitzar plenament la vida de compromís d'un militant del nou mil·lenni.

- **Un s'ha de connectar.** En la societat de la informació i en l'era de la revolució de les comunicacions (inexplicablement i increïblement democratitzades, malgrat tot) tota militància ha de passar per les xarxes d'aquesta nova unitat. «Estic a la xarxa, per tant

existeixo». Només si lluitem en xarxa la nostra militància estarà a l'altura dels temps.

- **El camí passa per la consciència.** Ja sabem que el «cicle de les revolucions armades» es va tancar fa temps, i que no es tracta de «prendre el poder» en aquest sistema en què el poder està estructuralment sotmès al mateix sistema. Estem en un altre cicle, i el poder que s'ha de prendre és el de la consciència, lliure i alliberada. La feina que hi ha per endavant continua essent «de consciència», conscienciació: alliberar les consciències, encadenades a la màquina dels mitjans de comunicació del sistema. No es pot ser lliure avui sense alliberar-se de les cadenes dels mitjans del sistema per una informació alternativa.

- **Recrear amb passió la utopia,** i la gratuïtat. S'ha de recrear el sentit de la vida, la concepció de religió, d'Església... Torna a ser –malgrat les ordres de «pensament únic» per part del sistema– una hora de creativitat, d'esperança, de matinada, que espera noves intuïcions. Sense tenir la recompensa de la història, tenim ara per primera vegada l'ocasió de ser gratuïts i utòpics pel simple plaer de ser-ho.

Conclusió:

És de nit, però és matinada. El principal de la nit, com a fosc total i paralitzant, ja ha passat. Ja no és negra nit; hi ha alguns llums, uns llumets; d'altres no es veuen però els pressentim, i sabem que estan a punt de pujar a l'horitzó, i que s'estan apropant, germinant...

Ja és matinada, perquè la nit està vençuda, encara que no sigui de dia encara. Una matinada podrà ser llarga, o pot ser molt llarga... però ja canta victòria sobre la nit, que quedarà enrere, decididament.

És matinada... i anuncia tempesta. Trona. Alguns dels llums són simplement llampecs que, per un moment, deixen veure la tempesta que s'acosta. El dia començarà agitat, amb turbulències. Lamentablement, el sistema, ara com ara, segueix entossudit a continuar sembrant vents, i ens obligarà tots a recollir tempestes. S'ha de fer el que bonament es pugui per evitar-ho i, en tot cas, per estar preparats per afrontar i forçar la matinada.

«Tot i que encara que és de nit»,
mentre esperem el Dia,
¡fem professió de matinada!